

MAGYAR IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI KAMARA ELNÖK

Igazságügyi Minisztérium

Dr. Trócsányi László részére
miniszter

Budapest

Kossuth Lajos tér 2-4.
1055

Tárgy: az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló
3/1986. (II. 21.) IM rendeletben meghatározott
igazságügyi szakértői díjazás véleményezése

Tisztelt Miniszter Úr!

Alulírott dr. Agárdi Tamás, a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara elnöke az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 49. § (1) bekezdés utolsó mondata és 62. § (1) bekezdés d) pontja alapján az alábbiak miatt fordulok Önhöz.

A Szaktv. 49. § (1) bekezdése alapján a hivatalból lefolytatott vagy lefolytatható bizonyítás tekintetében az egyes vizsgálatok elvégzéséért az igazságügyi szakértő által felszámítható díjat (ideértve a felszámítható költségeket) az igazságügyi miniszter – a Szaktv. 139. § (2) bekezdés d) pontja alapján – az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben határozza meg. A Magyar Igazságügy Szakértői Kamara (a továbbiakban: Kamara) feladata, hogy évente egy alkalommal véleményt nyilvánítson az egyes vizsgálatok elvégzéséért felszámítható díjak tekintetében, valamint véleményezési jogot gyakoroljon a szakértői tevékenységet érintő jogszabályok megalkotásánál.

A Kamara – szakmai tagozatainak széles körű bevonásával és különösen a Közgazdasági, vám, és egyes pénzügyi területek szakmai tagozat segítségével – kutatást végzett a tárgybeli rendeletben meghatározott díjtételek tekintetében, amely alapján az alábbi véleményt terjesztem Miniszter Úr elé, és egyben kezdeményezem az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet (a továbbiakban: Díjrendelet) felülvizsgálatát és módosítását.

1. A Díjrendelet felülvizsgálatának szükségessége

A Díjrendeletnek a szakértői díjak mértékét érintő utolsó érdemi módosítására több, mint tíz éve, 2008. január 1-i hatálybalépéssel, az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet módosításáról szóló 65/2007. (XII. 23.) IRM rendelettel került sor.

A Kamara álláspontja szerint a hivatkozott módosítás díjtételei már akkor sem tükrözték azt a felelősséget, szakmai követelményrendszert, profizmust, valamint függetlenséget, amelyet a szakértői munka az igazságügyi szakértőktől nap, mint nap megkíván. Szakértővé válni és szakértőnek lenni idő és folyamatos tanulás, képzés, fejlődés. Egy újonnan a felsőoktatásból kikerülő munkavállalónak szakmai tapasztalatot kell szereznie, illetve a megfelelő kompetencia megszerzéséhez további tanulásra, végzettségi oklevelek beszerzésére van szükség, a kötelezettségek pedig a szakértői státusz megszerzésével nemhogy csökkennének, hanem kifejezetten növekednek is. A szakértői díjnak e kötelezettségek teljesítéséhez szükséges költségeken felül tisztességes megélhetést is kellene biztosítania az igazságügyi szakértők részére.

Igazságügyi szakértő csak kiemelt szaktudással és jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező személy lehet, akinek a munkája kiemelt felelősséggel bír, és ennek tükröződnie kellene az igazságügyi szakértők díjazásában is. A jelenlegi díjmegállapítás alapján megállapítható, hogy a társadalom az igazságügyi szakértőket képzettségükhöz – és az igazságszolgáltatáshoz – képest alulértékeli.

Sajnos e szempontokat a Díjrendelet már 2008-ban sem vette figyelembe, az eltelt tíz évben ugyanakkor – annak ellenére, több mint 32 %-os inflációra és az átlagos jövedelmek, illetve különösen a minimálbér ezt jelentősen meghaladó emelkedésére került sor – a szakértői díjtételek érdemben nem változtak, így a szakértői tevékenység ellenértéke (és így látszólag az értéke is) az elmúlt tíz évben folyamatosan devalválódott.

Valószínűleg ezzel is összefüggésben indult el a szakértői társadalom fokozatos zsugorodása, és vált egyre égetőbbé az a probléma, hogy egyre nehezebb igazságügyi szakértőt találni egyes területeken.

A fentiek a kialakult helyzet orvoslását, annak eszközeként pedig a szabályozás módosítását, a díjtételek jelentős emelését teszik szükségessé az alábbiak szerint. (A javasolt díjtételek minden esetben nettó összeget jelölnek.)

2. Az infláció mértékének figyelembe vétele

Az, hogy a szakértői díjak mértéke az elmúlt tíz évben nem növekedett, azt jelenti, hogy a szakértői díjak vásárlóértéke az elmúlt tíz évben folyamatosan csökkent. Az infláció 2008. január 1. és 2017. december 31. között – a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján – 32,77 % volt.

Ezt alapul véve a Díjrendelet mellékletében meghatározott díjtételeket minimum ennyivel kellene növelni, azaz például az egyéb szakértői tevékenységért bírósági tárgyaláson kívül megkezdett óránként fizetendő szakértői díj mértékét 4.000,- Ft-ról legalább 5.311,- Ft-ra kellene emelni.

Ez a megközelítés ugyanakkor nem veszi figyelembe azt, hogy a társadalom más rétegei jövedelmének a vásárlóereje az inflációtól eltérő mértékben változott, továbbá az igazságügyi szakértői tevékenység folytatásának a közvetlen és közvetett költségei sem olyan költségelemekből állnak, amelyek az infláció megállapításánál releváns fogyasztói kosárban szerepelnek. Az alábbiakban e szempontokat veszem alapul.

3. A szellemi foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresetének változása a nemzetgazdaságban

Nemzetgazdasági szinten szellemi foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresetének a növekedése a versenyszférában, amelybe az igazságügyi szakértők is tartoznak a vizsgált időszakban 36,94 % volt.

Álláspontom szerint ugyanakkor ez a mutató sem tükrözi megfelelően a szakértői díj emelésének mértékét. A rendelkezésre álló adatok alapján ugyanis nem lehetséges külön kimutatni a felsőfokú végzettséget, speciális szaktudást igénylő területek átlagbérét, ami esetlegesen jobban megközelíthetné az igazságügyi szakértői tevékenység elvárható ellenértékét (a szakértői munka „árát”).

Az átlagszámítás azért sem mutathat megfelelő eredményt, mert a nemzetgazdaság egyes gazdasági ágaiban jelentős az eltérés (a szórás). Így 2008. január 1. és 2016. december 31. között a maximális növekedés 52,78 % volt (mezőgazdasági ágazat). Ezt alapul véve a Díjrendelet mellékletében meghatározott díjtételeket ennek megfelelően kellene növelni, azaz például az egyéb szakértői tevékenységért bírósági tárgyaláson kívül megkezdett óránként fizetendő szakértői díj mértékét 4.000,- Ft-ról legalább 6.111,- Ft-ra kellene emelni.

4. A minimálbér és a garantált bérminimum változása

A fenti számítási módok alkalmatlansága, valamint az igazságügyi szakértői jövedelmek viszonylag alacsony volumene alapján megvizsgáltam, hogy a nemzetgazdaságban hogyan változott a minimálbér, illetve a garantált bérminimum 2008. január 1. és 2017. december 31. között.

Az adatok alapján a növekedés mértéke a minimálbér esetében 200%, míg a garantált bérminimum esetében 209 %. Közgazdasági szempontból talán a garantált bérminimum alakulása tükrözi leginkább azt, hogy a szakértői óradíjaknak hogyan kellett volna alakulnia az elmúlt egy évtizedben. Ezt alapul véve **a Díjrendelet mellékletében meghatározott díjtételeket ennek megfelelően mintegy 209 %-kal kellene növelni, azaz például az egyéb**

szakértői tevékenységért bírósági tárgyaláson kívül megkezdett óránként fizetendő szakértői díj mértékét megkezdett óránként a duplájára kellene emelni.

5. A költségátalány mértéke

A Díjrendelet 10. §-a szerinti költségátalány mértéke (35 %) és felső határa (100.000,- Ft), a szakértői díjtételekhez hasonlóan szintén nem változott az elmúlt 10 évben. Ehhez képest a technológia és a vizsgálati módszerek fejlődése egyre költségesebbé tette a szakértői tevékenységet, amely azonban egyáltalán nem látszik meg a költségátalány felső határának megállapítása során. A Díjrendelet példaként ugyan a posta, telefon és irodaszer költségét hozza az e cím alatt felszámítható költségátalány alapjául, de ezen kívül számos más egy-egy vizsgálat kapcsán közvetlenül számlával nem vagy csak rendkívül nehezen igazolható tétel is felmerül (így például a szakértő vizsgálatokhoz beszerzett, nagy értékű eszközök ára).

Mindezek alapján – valamint tekintettel arra is, hogy ilyen korlátot a szabályozás más, az igazságszolgáltatásban részt vevő hivatásrendek esetén sem tartalmaz – javaslom a költségátalány felső határának eltörlését, vagy pedig annak jelentős – legalább duplájára történő – felemelését.

Megfontolásra javaslom a költségátalány beemelését a szakértői díjtételekbe, ez azonban törvénymódosítást is igényelne.

Összefoglalóan javaslom a Díjrendelet mellékletei szerinti szakértői munkadíjak 100 %-kal, duplájára történő emelését, valamint a Díjrendelet 10. §-a szerinti költségátalány felső határának szintén a duplájára történő emelését vagy pedig a felső határ eltörlését.

Bízom benne, hogy a Kamara véleményével, javaslataival segíteni tudja munkájukat. Amennyiben szükségesnek tartja, úgy magam és Kamara tisztviselői is állnak rendelkezésre a felmerülő kérdések megvitatására, kérdések megválaszolására.

Budapest, 2018. május 30.

Tisztelettel:

Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara
1095 Budapest, Mester utca 30-32.
Tel.: +36-1-614-7739